

los de toneles pequeños: esta madera era de fresno. Según el Sr. Moltó el fleje de embalar también se hacía antes de tiras de fresno, y todavía lo hace así la casa Chartreuse de Tarragona. Esas tiras se arrancan de la base del tronco con una herramienta especial, parecida a una azuela. Dicha madera de fresno se llevaba a Valencia desde Cataluña». Agrega Moltó: «el *fleix* de les bótes s'ha d'adobar, per augmentar la flexibilitat de la fusta, banyant-lo o posant-lo a remulla, i llavors es *fleixa* i es clava». En Giner afegia en carta de 1956, que un altre dels seus informadors és el Sr. Vanyó, fill d'Albaida i ara empleat en una casa de vins i en una altra de bótes i «tonells», el qual diu que té fet un vocabulari de la indústria botera de Val., i va explicar-li: «el *fleix* és el cercol de fusta de les bótes, però ací en Val. diuen també *fleix* al cercol (de ferro) de les bótes». La indústria botera té arrelament popular a Torrent, Sedaví, Massanassa i algun altre poble de l'Horta. Un jove que acompanyava En Vanyó va afegir que feia pocs dies, a l'estació del ferrocarril, va sentir dir a un mosso ferroviari «descarregueu eixes bótes amb compte, que tenen el *fleix* en mal estat», com a prova que *fleix* s'usa també fora de la gent de l'ofici; diu que la zona vinícola de la Manxa, que ja comença a Requena i Utiel, s'ha proveït tradicionalment de bótes fabricades a Torrent, ço que pot explicar la propagació del nostre mot al castellà; i que és popular a València la idea que el conreu de la vinya manxega es propagà des de terres valencianes (i a tal propòsit parlen de cert personatge de Montaverner, etc.); ell mateix va pendre còpia de factures de venda de *fleixos*, de la casa Moltó a la casa Chartreuse de Tarragona, i m'envià còpies d'algunes. — 5 «Sens centener / són la madeixa / e joc de *flexa* / per cego fet: / fer cascun tret / fora-l terrer», v. 7802. En canvi *flexes* en M. Agustí, com es veu pel sentit, deu ser variant gràfica (potser merament cacografia) de *fleca* (flecha) 'ci-xart'.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *flexible*, *flexibilitat*, *flexió*, *flexional*, *flexor*, *flexuós*, *flexuositat*, *circumflex*, *deflectir*, *deflexió*, *inflexió*, *inflexible*, *inflexibilitat*, *inflex*, *reflexió*, *reflectir*, *reflextar*, *reflexar*, *reflex*, *reflexiu*, *reflexivament*, *fli*, *fliar*, *fliat*, *flexar*, *fleixir*, *Fleix*, *Flix*, *fleix*, *fleixar*, *flexa*.

Flegmasia, *flegmàtic*, *flegmó*, V. *fleuma*

FLEITERA, 'motllo de fer formatges', derivat d'una forma arabitzada del ll. PLECTA 'trenat', 'garlanda', explicació que detallo en l'article de *EntreDL* III, 119-120. S'hi pot afegir que l'etimologia de l'hispanoàrab *p(i)lehta* ja la va donar també Dozy, en el seu *Suppl.*; i que Krüger aporta molts testimonis de formatgeres fetes de teixit de vímets, o de joncs, en diversos indrets de llengua italiana, garda, fr., oc. i cast., en VKR VIII, 94.

Fleix, V. *freixe* *Fleixa*, V. *flectir* i *fleca* *Fleixar* 'vinclar', V. *flectir* *Fleixec* sembla provinent d'una variant de *bleixar* influïda per *panxegar* i la inicial de *phantasiare/panteixar* *Fleixer*, *fleixera*, V. *freixe* *Fleixina*, *fleixinar* (Escrig, 1851), variants val. de *feixina* (FEIX), per contaminació de *fleix*, forma val. de FREIXE (de llenya del qual es fan en part les feixines) *Flema*, *flemàtic*, *flemis*, *flemó*, *flemònic*, *flemós*, V. *fleuma* *Flèndi(t)*, V. *fendi* *Flesca*, V. *fletxa* *Fletx*, V. *falguera*

FLETXA, del fr. ant. *flèche* id. (que llavors sonava *fletche*), d'origen incert, potser emparentat amb el neerl. *vliecke*, b-al. ant. *fluca* id., i provinent de la forma frànica corresponent, *FLEU(K)KA; en textos arcaics catalans, i occitans, es troba també una variant *fleca*, que degué venir directament del fràncic, i que confirma el fet que el fr. *flèche* resulta d'una base amb (K)K germànica. □ 1.^a doc.: S. XIV.

«Exercitar los jóvenes en gitar *fletxes*, sagetes, vires o quadrells ab balestes e ab arcs», Eiximenis, c. 1385 (*Regiment*, cap. 227); una ordenació reial no datada, però que sembla dels últims temps de Pere el Cerimoniós, mana que «tot hom, havent domicili en les ciutats --- e parròquies reials, qui haja béns valents de 6 milia tro 12 milia sol., haja a tenir jubet o espatleres, lança, espasa, punyal, bacinet o pavès o jubet, e cuyraces, bacineta, gorjera o goleró, balleta e troche, e 70 passadors, o arc e 40 *fletxes*» (*CoDoACA* VI, 73); és sobretot molt freqüent ja en JoMartorell: «lo Rey moro tirà prestament una *fletxa*, e donà-li en lo mig de la pavesina, e passà-la-y de clar, ensemps ab lo bras», «ab tot açò tiraren una *fletxa*, ab moltes d'altres, e donà al pobre de Tirant, qui jahia en terra», «allí, ab *fletxes*, balestes e lances, ne fon feta una gran destrucció, e ab carros e ab adzemble, portaren-los a la ciutat», «de un tros luny tirau-li ab *fletxes*, e muyra, en tot cars del món, ell i tots quants ab ell vendran» (Ag. I, 57, 177, 267; II, 198).

En aquesta paraula, tenim, doncs, un mot relativament tardà en la llengua, que solament des de finals de l'Edat Mitjana tendeix a reemplaçar el castís SAGETA, per la preferència que ja veïem que li donaven els textos de llenguatge cavalleresc, molt amaratats del vocabulari de la cavalleria francesa. Del francès es manllevaren també el port. *frecha*, it. *freccia*, oc. i cast. *flecha* (aquest apareix de primer en la variant *frecha* en un text arag. de 1397, i *flecha* des de princ. S. xv). Són també gallicismes el neerl. *fliis* i l'al. dial. *fliiz*, *fliitsche*, que no apareixen abans del S. xvi (Kluge, s. v. *fliizbogen*).

Pel que fa al fr. *flèche*, també en aquest idioma és un poc menys antic que l'avui antiquat *saete*, però aquell ja hi apareix en l'*Eneas*, tercer quart del XII, on més aviat sembla designar l'asta de la sageta. Els textos més antics hi escriuen el mot en la mateixa forma que avui; i la grafia *flesche*, que han citat alguns, és tardana, pertanyent a textos on la -s- implosiva manca ja sovint de valor fònic (p. ex. en certs mss. del *Roman de la Rose* o en un fabliau de la col·lecció Mon-